

POLGÁR JUDIT

LEGYÉL
TE IS
BAJNOK

AJÁNLÁS

Ez a könyv **neked szól**, ha szeretsz játszani, és szeretnéd jobban megismerni a sakkjáték rejtelmeit, stratégiáit és taktikáit. A sakk az emberiség közös, nemzetközi nyelve: bármerre jársz, a sakknak köszönhetően a világ bármely országában barátokra találhatsz!

Bonjour!

Tessék?

1. ♞f3

Ja, ezt már értem!

ELŐSZÓ

Szerencsésnek érzem magam. Ötévesen kezdtem sakkozni, az anyukám mutatta meg, melyik figurával hogyan léphetek, és édesapámmal játszottam az első partimat. Az egész családom támogatott. Mindkét nővérem, Zsuzsi és Zsófi is sakkozott, hatalmas motivációt jelentett, hogy „utolérjem” őket, és egyenlő ellenfélként játszhattam velük. Sikerült. Sőt, a sakktörténet legjobb női játékosa lettem.

De ez az én történetem, a tiéd pedig a tiéd.

Sokan kérték, hogy írjak könyvet azoknak, akik az út elején járnak, és szeretnének tudatosan elmélyedni a sakk szépségeiben, később pedig versenyen is kipróbálnák magukat. Nekik szól a **Legyél te is bajnok**, azaz neked, és egy kicsit a testvéreidnek, a szüleidnek, a nagyszüleidnek és a barátaidnak is. Azoknak, akik veled együtt kalandoznak, vagy segítenének eligazodni ebben a varázslatos világban.

Szándékosan írtam, hogy az út elején járóknak készült ez a könyv, és nem azoknak, akik csak most ismerkednek a sakkal. Ahhoz, hogy minden részletében örömet szerezzen neked ez a kötet, már ismerned kell a figurákat, a lépéseket és a sakk alapszabályait. Írni sem tudunk addig, amíg nem ismerjük a betűket, nem igaz?

A fejezeteket úgy állítottam össze, hogy logikusan haladva, piramiszerűen épüljön fel a tudásod, és egyre jobb legyél. Minden fejezet elején gyakorlati példákon keresztül magyarázom el a sakk elméletét, majd egy-egy személyes történetben mesélek arról, hogy gyerekként én hogyan alkalmaztam az elméleti alapokat. A legfontosabb tudnivalókat szövegbuborékokban osztom meg veled, hogy könnyen megtaláld őket, és a versenyek előtt már csak bele kelljen pillantanod a könyvbe. Frissen megszerzett tudásodat a fejezetek végén található sakkos gyakorlójátékokkal, furfangos rejtvényekkel és villámkérdésekkel teheted próbára.

Szeretném, ha éreznéd, hogy minden egyes alkalommal, amikor neki-futsz egy-egy példának vagy gyakorlatnak, ott vagyok melletted, és mosolygok, megdicsérlek, ha sikerült megoldanod a feladatot. De mosolygok és bátorítalak akkor is, ha elsőre mégsem ment. Tudod, nekem sem sikerült minden azonnal. Volt, hogy másodszorra sem. De nem adtam fel, és a kitartásnak mindig meglett az eredménye. Bezsebelhettem a szüleim, a testvéreim és az edzőm dicséretét, később első helyezéseket, díjakat és elismeréseket nyertem.

A sakk az életem részévé vált, és nem csak abban az értelemben, hogy profi sportoló lettem. A játék szabályait, filozófiáját az életem minden területén máig használom, nem csupán a sakkasztal mellett. Hogy mire gondolok pontosan? Például fontos volt – és a te fejlődésed szempontjából is rendkívül hasznos –, hogy ismerjem a hatvannégy mezőt: melyiknek mi a neve, hol helyezkedik el a táblán, világos vagy sötét színű-e? Ennek a tudásnak a birtokában már gyerekként vakon sakkoz-tam (ami elég menő), de a sakknak köszönhetően pontosan fel tudtam idézni egy-egy élethelyzetet is, ha arra volt szükség. Nagy kedvencem a közbeiktatott lépés, ami az egyik legfontosabb motívum a sakkban. Nem fordul elő velünk naponta, hogy valamit még el kell intéznünk, mielőtt az eredeti tervünket véghez visszük? Például épp elkezdted írni a leckét, de eszedbe jut, hogy még nem ettetted meg az aranyhalaidat. Milyen jól jön ilyenkor a közbeiktatott lépés ismerete! Írok a gyalogszerkezetről is. Életünk során hozunk olyan döntéseket, amelyek véglegesek, és nem visszafordíthatók, ahogy a gyalog sem fordulhat vissza, mindig csak előre haladhat.

Az élet számos területén jelen van a sakk, csak eddig talán még nem fedezted fel. Gyere velem, és megmutatom, hol találod! Már csak egy sakktabla kell, hogy amiről olvasol, azt rögtön ki is próbálhasd.

Készen állsz? Akkor induljunk!

A KÖNYVBEN HASZNÁLT SZIMBÓLUMOK

SAKKBÁBUK

Király	 	K
Vezér	 	V
Bástya	 	B
Futó	 	F
Huszár	 	H
Gyalog	 	nincs betűjele

+ sakk

matt

x ütés

0-0 rövidsánc

0-0-0 hosszúsánc

1-0 Világos megnyerte a játszmát.

0-1 Sötét megnyerte a játszmát.

½-½ döntetlen

Világos következik lépésre.
Egyszerű állás.

Világos következik lépésre.
Közepes erősségű állás.

Világos következik lépésre.
Nehéz állás.

SAKKÍRÁS

A könyvben úgynevezett sakkírással írjuk az egyes lépéseket. A sakkírás segítségével könnyű követni és lejegyezni egy játszmát. Világos lépéseit így jelöljük: 1., 2., 3. stb. Ha sötét lép, a szám mögé három pont kerül: 1..., 2..., 3... stb.

Bizonyos lépéseket vastaggal szedtünk, mert ezek a játszma legfontosabb lépései. Amelyik lépés nincs kiemelve, az csak egy lépéslehetőség vagy másodlagos fontosságú információ. Ebben a könyvben a lépésleírásoknál a bábukat kis ikonokkal szemléltetjük, ám ha olyan versenyen játszol, ahol a játszmát le kell jegyezned, egyszerűsített írásmóddal a következőképpen jelöld a figurákat: vezér = V, király = K, bástya = B, futó = F, huszár = H. A gyalogot nem jelöljük, csak azt a mezőt írjuk le, amelyikre a gyalog lép, tehát ha g2-ről g3 mezőre lépsz gyaloggal, akkor annyit kell csak írnod, hogy g3. A figurákat nagybetűvel írjuk, a mezőt, amire lép, kicsivel. A könyv végén, a feladatok megoldásánál is találkozhatasz ezzel az írásmóddal. Ha szeretnéd elmesélni egy barátodnak a lépéseket, akkor például az 1.Vxc5+ lépést úgy olvasd ki, hogy: vezér üti, c5 sakk.

01. A SAKKTÁBLA

A sakktábla a sakkbábuk játéktere. A futballhoz hasonlóan itt is két csapat küzd egymás ellen, és ahogy a fociban, a sakkban sem mindegy, hogy **melyik térfélen „pattog a labda”**. A futballban a cél az, hogy gólt rúgjunk, és erre úgy van a legnagyobb esélyünk, ha játékosaink **az ellenfél kapuja felé** mozdulnak. Bár egy hatalmas rúgással a saját térfelünkről is át lehet lőni a labdát a másik oldalra, de annak az esélye, hogy gólt rúgjunk, jóval kisebb.

A sakkban is hasonló a helyzet. Az olyan figurák, amelyek a nyílt vagy a félig nyílt vonalakon és az átlókon bármennyit léphetnek – mint a vezér, a futó vagy a bástya –, ugyan veszélyesek tudnak lenni az ellenfél királyára, de akkor nagyobb az esélyünk a győzelemre, ha seregünk **az ellenfél térfelén** lendül támadásba.

Ha nem tudod jól a szorzótáblát, nehéz lesz bonyolultabb matematikai műveleteket gyorsan megoldanod. A sakknál is nagyon fontos, hogy **stabil alapismeretekkel rendelkezz.** Ismerned kell a sakktáblát és a figurákat, tudnod kell a szabályokat.

A tájékozódás a mindennapi életben is elengedhetetlen. Egyszer egy kisfiú, aki először ment egyedül haza az iskolából, felhívta az édesanyját, mert elbizonytalanodott, vajon jól emlékszik-e a hazafelé vezető útra. Az anyukája azt mondta, hogy az utca végén forduljon jobbra. A fiú sírva fakadt, mert nem volt biztos abban, hogy melyik a jobb keze.

A tájékozódási képessége mindenkinek más. Van, aki figyelni is csak rövid ideig tud. A szemünk is könnyen elfárad, és olyankor lehet, hogy elnézünk valamit. Ezért is fontos, hogy ne csak a szemünknek higgyünk, ne csak a látottak alapján tájékozódjunk, hanem **gondolkodva, a memóriánkat dolgoztatva** kövessük az eseményeket. Ehhez persze nem árt, ha edzed az emlékezőképességedet, és fejleszted a képlátásodat. Hogyan trenírozhatod ezeket?

Ezt szeretném most neked megmutatni. Tarts velem!